

Predmet C-33/23

Zahtjev za prethodnu odluku

Datum podnošenja:

24. siječnja 2023.

Sud koji je uputio zahtjev:

Landesgericht Korneuburg (Austrija)

Datum odluke kojom se upućuje zahtjev:

24. siječnja 2023.

Žalitelj:

AA AG

Druge stranke u žalbenom postupku:

VM

AG GmbH

[omissis]

REPUBLIKA AUSTRIJA

LANDESGERICHT KORNEUBURG (ZEMALJSKI SUD U KORNEUBURGU, AUSTRIJA)

RJEŠENJE

Landesgericht Korneuburg (Zemaljski sud u Korneuburgu) kao žalbeni sud [omissis] u predmetima

[A] tužitelja V***** M*****[omissis]¹ [omissis] protiv tuženika A***** A***** AG [omissis] radi iznosa od **250 eura**, uvećanog za kamate i troškove (**22 R 224/22d**);

¹ [omissis]

[B] tužitelja A***** G***** GmbH [omissis] protiv tuženika A***** A***** AG, [omissis] radi iznosa od **800 eura**, uvećanog za kamate i troškove (**22 R 10/23k**);

u postupku povodom žalbi koje su tuženici podnijeli protiv presuda Bezirksgerichta Schwechat (Općinski sud u Schwechatu, Austrija)

[A] od 1. rujna 2022., 24 C 203/22s-7, i

[B] od 26. listopada 2022., 27 C 174/22y-9,

donio je na zatvorenoj sjednici rješenje:

[I.] [omissis] [spajanje nacionalnih postupaka]

[II.] U skladu s člankom 267. UFEU-a, Sudu Europske unije upućuju se sljedeća **prethodna pitanja**:

[1.] „Trebali li članak 3. stavak 1. točka (a) Uredbe (EZ) br. 261/2004 Europskog parlamenta i Vijeća od 11. veljače 2004. o utvrđivanju općih pravila odštete i pomoći putnicima u slučaju uskraćenog ukrcanja i otkazivanja ili dužeg kašnjenja leta [...] te o stavljanju izvan snage Uredbe (EEZ) br. 295/91 (Uredba o pravima putnika u zračnom prometu), u vezi sa Sporazumom između Europske zajednice i Švicarske Konfederacije o zračnom prometu od 21. lipnja 1999., kako je izmijenjen Odlukom br. 2/2010 Odbora za zračni promet Zajednica/Švicarska od 26. studenoga 2010., tumačiti na način da je let koji se sastoji od dvaju letova s polazištem na državnom području Švicarske Konfederacije, mjestom presjedanja na državnom području države članice i konačnim odredištem na državnom području treće zemlje (što je let čiji je stvarni zračni prijevoznik isto prijevoznik Zajednice) obuhvaćen područjem primjene Uredbe o pravima putnika u zračnom prometu?”

[2.] „Trebali li članak 3. stavak 1. točka (b) Uredbe (EZ) br. 261/2004 Europskog parlamenta i Vijeća od 11. veljače 2004. o utvrđivanju općih pravila odštete i pomoći putnicima u slučaju uskraćenog ukrcanja i otkazivanja ili dužeg kašnjenja leta [...] te o stavljanju izvan snage Uredbe (EEZ) br. 295/91 (Uredba o pravima putnika u zračnom prometu), u vezi sa Sporazumom između Europske zajednice i Švicarske Konfederacije o zračnom prometu od 21. lipnja 1999., kako je izmijenjen Odlukom br. 2/2010 Odbora za zračni promet Zajednica/Švicarska od 26. studenoga 2010., tumačiti na način da je let koji se sastoji od dvaju letova s polazištem na državnom području treće zemlje, mjestom presjedanja na državnom području države članice i konačnim odredištem na državnom području Švicarske Konfederacije, što je let čiji je stvarni zračni prijevoznik prijevoznik Zajednice, obuhvaćen područjem primjene Uredbe o pravima putnika u zračnom prometu?”

[III.] [omissis] [prekid postupka]

OBRAZLOŽENJE:

[I.] [omissis] [upućivanje na nacionalno pravo]

[II.] Zahtjev za prethodnu odluku:

[A] 22 R 224/22d

Činjenice:

Tužitelj je imao potvrđenu jedinstvenu rezervaciju za let OS 774 iz Beograda (Srbija) u Beč (Austrija) i OS 575 iz Beča u Ženevu (Švicarska) koji je 30. srpnja 2020. trebao izvesti tuženik.

Izveden je let OS 774 iz Beograda u Beč. Let OS 774 iz Beča u Ženevu otkazan je i tužitelj je o tome prethodno obaviješten u roku kraćem od sedam dana. Nije izvršen zamjenski prijevoz. Zračna linija iz Beograda u Ženevu obuhvaća udaljenost koja ne iznosi više od 1500 kilometara.

Tužitelj je dopisom od 20. srpnja 2020. od tuženika zahtijevao plaćanje odštete u iznosu od 250 eura te je odredio rok za plaćanje do 3. kolovoza 2020.

Glavni postupak:

Tužitelj je tražio priznavanje odštete u skladu s člankom 5. stavkom 1. točkom (c) u vezi s člankom 7. stavkom 1. točkom (a) Uredbe (EZ) br. 261/2004 Europskog parlamenta i Vijeća od 11. veljače 2004. (Uredba o pravima putnika u zračnom prometu) u iznosu od 250 eura, uvećanom za kamate, te je naveo da je Uredba o pravima putnika u zračnom prometu primjenjiva na predmetni let.

Tuženik je osporavao tužbeni zahtjev, zahtijevao je da se tužba odbije te je istaknuo prigovor da putnik nije putovao iz zračne luke smještene na državnom području države članice na koju se primjenjuje Ugovor. Isto tako, ni konačno odredište nije se nalazilo u zračnoj luci u Europskoj uniji. Putnik nema pravo na odštetu zato što Uredba o pravima putnika u zračnom prometu nije primjenjiva.

Pobijanom presudom prvostupanjski sud naložio je tuženiku plaćanje iznosa od 250 eura, uvećanog za kamate, te snošenje troškova postupka. Taj je sud uvodno navedene utvrđene činjenice, koje jednim dijelom nisu sporne i koje se djelomično ne mogu pobijati u skladu s nacionalnim postupovnim zakonima (članak 501. stavak 1. Zivilprozessordnung (Zakonik o građanskom postupku)), u pravnom pogledu sažeo na način da je Uredba o pravima putnika u zračnom prometu primjenjiva i na predmetni let zbog Sporazuma između Europske zajednice i Švicarske Konfederacije o zračnom prometu od 21. lipnja 1999., kako je izmijenjen Odlukom br. 1/2006 Odbora za zračni promet Zajednica/Švicarska od 18. listopada 2006. (koja je formalno usklađena Odlukom br. 2/2020 od

26. studenoga 2020.) sklopljenog 21. lipnja 1999. Tuženik nije naveo nijedan argument u pogledu toga jesu li postojale izvanredne okolnosti niti jesu li poduzete razumne mjere. Stoga tužitelj ima pravo na odštetu u zatraženom iznosu.

Protiv te presude tuženik je podnio **žalbu** koja se temelji na žalbenom razlogu povezanom s pogrešnom pravnom ocjenom, pri čemu zahtijeva da se pobijana presuda izmijeni na način da se odbije u cijelosti, a podredno se podnosi zahtjev za ukidanje.

Tužitelj zahtijeva da se žalba odbije.

Na Landesgerichtu Korneuburg (Zemaljski sud u Korneuburgu) je da kao žalbeni sud u drugom i posljednjem stupnju odluči o tužiteljevu pravu.

[B] 22 R 10/23k

Činjenice:

Putnici L***** N***** i S***** C***** imali su potvrđenu jedinstvenu rezervaciju za let OS 568 iz Züricha (Švicarska) u Beč (Austrija) i OS 899 iz Beča u Marakeš (Maroko) koji je 8. rujna 2019. trebao izvesti tuženik.

Let OS 568 iz Züricha u Beč kasnio je, zbog čega su putnici zakasnili na povezani let OS 899 i stigli na konačno odredište u Marakešu s kašnjenjem duljim od tri sata. Zračna linija iz Züricha u Marakeš obuhvaća udaljenost koja iznosi više od 1500 kilometara (i ne više od 3500 kilometara).

Putnici su svoja prava na odštetu u skladu s člankom 7. Uredbe o pravima putnika u zračnom prometu (u konačnici, preko društva A***** Ltd) ustupili tužitelju koji je prihvatio ustupanje.

Tužitelj je od tuženika bezuspješno tražio plaćanje odštete u ukupnom iznosu od 800 eura.

Glavni postupak:

Tužitelj je tražio priznavanje odštete u skladu s člankom 5. stavkom 1. točkom (c) u vezi s člankom 7. stavkom 1. točkom (b) Uredbe (EZ) br. 261/2004 Europskog parlamenta i Vijeća od 11. veljače 2004. (Uredba o pravima putnika u zračnom prometu) u ukupnom iznosu od 800 eura, uvećanom za kamate, te je naveo da je Uredba o pravima putnika u zračnom prometu primjenjiva na predmetni let.

Tuženik je osporavao tužbeni zahtjev, zahtijevao je da se tužba odbije te je istaknuo prigovor da putnici nisu putovali iz zračne luke smještene na državnom području države članice na koju se primjenjuje Ugovor. Isto tako, ni konačno odredište nije se nalazilo u zračnoj luci u Europskoj uniji. Putnici nemaju pravo na odštetu zato što Uredba o pravima putnika u zračnom prometu nije primjenjiva.

Pobijanom presudom prvostupanjski sud naložio je tuženiku plaćanje iznosa od 800 eura, uvećanog za kamate, te snošenje troškova postupka. Taj je sud uvodno navedene utvrđene činjenice, koje jednim dijelom nisu sporne i koje se djelomično ne mogu pobijati u skladu s nacionalnim postupovnim zakonima (članak 501. stavak 1. Zakonika o građanskom postupku), u pravnom pogledu sažeo na način da je Uredba o pravima putnika u zračnom prometu primjenjiva i na predmetni let zbog Sporazuma između Europske zajednice i Švicarske Konfederacije o zračnom prometu od 21. lipnja 1999., kako je izmijenjen Odlukom br. 1/2006 Odbora za zračni promet Zajednica/Švicarska od 18. listopada 2006. (koja je formalno usklađena Odlukom br. 2/2020 od 26. studenoga 2020.) sklopljenog 21. lipnja 1999. Tuženik nije naveo nijedan argument u pogledu toga jesu li postojale izvanredne okolnosti niti jesu li poduzete razumne mjere. Stoga tužitelj ima pravo na odštetu u zatraženom iznosu.

Protiv te presude tuženik je podnio **žalbu** koja se temelji na žalbenom razlogu povezanom s pogrešnom pravnom ocjenom, pri čemu zahtijeva da se pobijana presuda izmijeni na način da se odbije u cijelosti, a podredno se podnosi zahtjev za ukidanje.

Tužitelj zahtijeva da se žalba odbije.

Na Landesgerichtu Korneuburg (Zemaljski sud u Korneuburgu) je da kao žalbeni sud u drugom i posljednjem stupnju odluči o tužiteljevu pravu.

Prethodna pitanja:

[1.] Glavni preduvjet za pravo tužiteljâ na odštetu u skladu s člankom 7. stavkom 1. točkom (a) Uredbe o pravima putnika u zračnom prometu jest da su predmetni letovi obuhvaćeni područjem primjene Uredbe o pravima putnika u zračnom prometu.

[2.] U skladu s člankom 3. stavkom 1. Uredbe o pravima putnika u zračnom prometu, Uredba se primjenjuje na:

(a) putnike koji putuju iz zračne luke smještene na državnom području države članice na koju se Ugovor primjenjuje; ili

(b) putnike koji putuju iz zračne luke smještene u trećoj zemlji u zračnu luku smještenu na državnom području države članice na koju se Ugovor primjenjuje, osim ako isti nisu dobili pogodnosti ili naknadu štete i nije im pružena pomoć u toj trećoj zemlji, ako je zračni prijevoznik koji pruža uslugu dotičnog leta prijevoznik Zajednice.

[3.] U ovim slučajevima ni polazište ni konačno odredište leta ne nalaze su u državi članici Europske unije, odnosno polazište u slučaju [A] nalazi se na državnom području treće zemlje, a odredište na državnom području Švicarske Konfederacije, dok se polazište u slučaju [B] nalazi na državnom području Švicarske Konfederacije, a odredište na državnom području treće zemlje.

To rasuđivanje temelji se na dosadašnjoj sudskoj praksi Suda Europske unije, prema kojoj izravno povezani let koji se sastoji od dvaju ili više letova koji su realizirani na temelju jedinstvene rezervacije čini cjelinu u svrhu prava putnika na odštetu predviđenog Uredbom o pravima putnika u zračnom prometu, što podrazumijeva da se primjenjivost Uredbe o pravima putnika u zračnom prometu ocjenjuje u odnosu na polazište i konačno odredište tog leta (presude Suda od 11. srpnja 2019., České aerolinie, t. 16.; od 12. studenoga 2020., KLM Royal Dutch Airlines, C-367/20, t. 19.; od 24. veljače 2022., Airhelp, C-451/20, t. 26. i od 6. listopada 2022., flightright GmbH, C-436/21, t. 23.). Okolnost da je zračna luka u kojoj dolazi do presjedanja smještena na državnom području države članice ne dovodi do primjenjivosti Uredbe o pravima putnika u zračnom prometu (presuda Suda od 24. veljače 2022., C-451/20, Austrian Airlines, t. 41.).

[4.] Sporazumom između Europske zajednice i Švicarske Konfederacije o zračnom prometu sklopljenim 21. lipnja 1999. za ugovorne strane utvrđuju se pravila u području civilnog zrakoplovstva (članak 1. Sporazuma o zračnom prometu). U njegovoj se preambuli navodi da strane Sporazuma namjeravaju uskladiti propise o zračnom prometu u Europi zbog uske povezanosti u međunarodnom civilnom zrakoplovstvu.

U poglavlju 1. članku 1. stavku 1. Sporazuma o zračnom prometu određuje se da je cilj tog sporazuma utvrđivanje pravila u području civilnog zrakoplovstva za ugovorne strane.

U skladu s člankom 2. Sporazuma o zračnom prometu, odredbe tog sporazuma i Priloga primjenjuju se u mjeri u kojoj se odnose na zračni promet odnosno pitanja izravno povezana sa zračnim prometom, kao što je to navedeno u Prilogu.

U članku 23. stavku 1. Sporazuma o zračnom prometu navodi se da Sporazum ne utječe na pravo svake ugovorne strane da, u skladu s načelom nediskriminacije i odredbama tog sporazuma, jednostrano izmijeni svoje propise koji se odnose na neku činjenicu uređenu tim sporazumom.

Člankom 32. Sporazuma o zračnom prometu utvrđuje se da je Prilog sastavni dio Sporazuma.

U skladu s Prilogom, u smislu tog sporazuma, u slučaju kada akti sadrže upućivanja na države članice Zajednice ili zahtjev za vezom s njima smatra se da se upućivanja u smislu Sporazuma jednako primjenjuju na Švicarsku odnosno na zahtjev za vezu sa Švicarskom.

Odlukom br. 1/2006 Odbora za zračni promet Zajednica/Švicarska od 18. listopada 2006. (koja je formalno usklađena Odlukom br. 2/2020 od 26. studenoga 2010.) Sporazum o zračnom prometu izmijenjen je (među ostalim) na način da je u točku 6. Priloga unesena Uredba o pravima putnika u zračnom prometu (umjesto Uredbe br. 295/91 koja je u međuvremenu stavljena izvan snage).

Stoga sud koji upućuje zahtjev smatra da već i tekst i prepoznatljiv cilj Sporazuma o zračnom prometu idu u prilog tome da se Uredba o pravima putnika u zračnom prometu neograničeno primjenjuje i na državno područje Švicarske.

[5.] Međutim, pozivanjem na članak 15. Sporazuma o zračnom prometu, u kojem se prometna prava priznaju zračnim prijevoznicima Švicarske i Zajednice samo za dionice između, s jedne strane, Švicarske i, s druge strane, Europske unije, kao i unutar Europske unije, Zivilgericht des Kantons Basel-Stadt (Građanski sud kantona Basel-Stadt, Švicarska) smatra da Uredbu o pravima putnika u zračnom prometu treba primijeniti samo u tom opsegu (odluke od 11. ožujka 2011., V.2010.1734 i od 15. svibnja 2012., V.2012.213).

Sud koji upućuje zahtjev smatra da se protiv toga ipak može istaknuti činjenica da članak 15. Sporazuma o zračnom prometu koji se odnosi na međusobno priznavanje prometnih prava predstavlja samo jedan dio cijelog Sporazuma koji nije na jasan način povezan s priznavanjem prava putnika.

[6.] Suprotno tomu, Schweizer Bundesamt für Zivilluftfahrt (BAZL) (Švicarski savezni ured za civilno zrakoplovstvo) očito smatra da se Uredba o pravima putnika u zračnom prometu primjenjuje barem i na sve polazne letove iz Švicarske, neovisno o zračnom prijevozniku (<www.bazl.admin.ch/bazl/de/home/gutzuwissen/fluggastrechte.html>). To bi stoga, u ovom predmetu u slučaju [A], trebalo vrijediti i za sve letove s konačnim odredištem u Švicarskoj ako su ispunjeni drugi uvjeti iz članka 3. stavka 1. točke (b) Uredbe o pravima putnika u zračnom prometu.

Međutim, sud koji upućuje zahtjev polazi od sljedećeg:

- stvarni zračni prijevoznik oba dijela leta, odnosno tuženik, zračni je prijevoznik Zajednice;
- priznavanje odštete u trećoj zemlji predstavlja činjenicu na temelju koje se može uskratiti pravo i koju, u skladu s općim načelima, treba iznijeti i dokazati tuženi stvarni zračni prijevoznik. Međutim, tuženik u tom pogledu nije iznio nijedan postupovni argument.

[6.] Bundesgerichtshof (Savezni vrhovni sud, Njemačka) u svojim je zahtjevima za prethodnu odluku od 9. travnja 2013. (X ZR 105/12) i od 22. lipnja 2021. (X ZR 15/20), koji su se odnosili na primjenjivost u skladu s člankom 3. stavkom 1. točkom (a) Uredbe, također smatrao da su proširivanjem Uredbe o pravima putnika u zračnom prometu na državno područje Švicarske na temelju Sporazuma o zračnom prometu područjem primjene Uredbe obuhvaćeni i letovi s polazištem na državnom području Švicarske i odredištem u trećoj zemlji.

Njemački Bundesgerichtshof (Savezni vrhovni sud) u tom je pogledu naveo da se u drugoj alineji Priloga Sporazumu o zračnom prometu, koji je izmijenjen Odlukom br. 2/2010, određuje da slučaj kada se u aktima navedenim u Prilogu upućuje na države članice Europske zajednice ili Europske unije, za potrebe

Sporazuma treba tumačiti na način da to podrazumijeva i upućivanje na Švicarsku. Posljedično se članak 3. stavak 1. Uredbe o pravima putnika u zračnom prometu može primijeniti na način da je u pogledu prava na temelju te uredbe dostatno da se polazište ili, u slučaju kada se sjedište zračnog prijevoznika nalazi u Europskoj uniji ili u Švicarskoj, odredište leta nalazi u Švicarskoj. Takvo tumačenje Sporazuma o zračnom prometu i Priloga u skladu je s njegovim tekstom i s ciljem navedenim u preambuli tog sporazuma koji se odnosi na to da odredbe o zračnom prometu unutar Europe, uključujući područje Švicarske, treba uskladiti. U skladu s tim, zračni prijevoznici u Švicarskoj mogu i trebaju poslovati pod istim uvjetima koji se primjenjuju na zračne prijevoznike u državama članicama Europske unije. Potrošačima i korisnicima usluga zračnih prijevoznika treba osigurati isti standard kvalitete u Švicarskoj te da posljedično mogu u odnosu na te prijevoznike ostvariti jednaka prava u Švicarskoj kao i u državama članicama Europske unije, dok zračni prijevoznici trebaju podlijegati istim uvjetima tržišnog natjecanja. S time bi se teško moglo uskladiti to da se Uredba o pravima putnika u zračnom prometu primjenjuje isključivo na putnike koji iz zračne luke smještene na državnom području Švicarske putuju do zračne luke smještene na području države članice Europske unije.

[a] Međutim, postupak povodom zahtjeva za prethodnu odluku (C-259/13), pokrenut pod brojem predmeta X ZR 105/12, obrisao je iz upisnika Suda Europske unije.

[b] Sud Europske unije nije morao razmotriti drugo prethodno pitanje iz postupka povodom zahtjeva za prethodnu odluku (C-436/21), pokrenutog pod brojem predmeta X ZR 15/20, koje je povezano s ovim predmetom, zbog odgovora na prvo prethodno pitanje.

[7.] Iz upisnika Suda Europske unije obrisao je i zahtjev za prethodnu odluku Amtsgerichta Hannover (Općinski sud u Hannoveru, Njemačka) (C-3/15) koji se odnosio na primjenu članka 3. stavka 1. točke (b) Uredbe o pravima putnika u zračnom prometu na let iz treće zemlje u Švicarsku.

[8.] Odluka o prethodnom pitanju potrebna je žalbenom sudu kako bi konačno mogao odlučiti o žalbama. Žalbeni sud smatra da nije riječ o *acte clair*.

Ako Sud potvrdno odgovori na prethodna pitanja, tužitelji opravdano imaju pravo na plaćanje odštete, a žalbe tuženikâ trebalo bi odbiti. Ako Sud niječno odgovori na prethodna pitanja, tužitelji opravdano nemaju pravo na plaćanje odštete, a žalbe tuženikâ trebalo bi prihvatiti i prvostupanjske presude preinačiti na način da se tužbe odbijaju. Zbog toga je odgovor na prethodna pitanja potreban za odluke suda koji upućuje zahtjev.

[III.] [omissis] [upućivanje na nacionalno pravo]

Landesgericht Korneuburg (Zemaljski sud u Korneuburgu) [omissis]

Korneuburg, 24. siječnja 2023.

[omissis]

RADNI DOKUMENT